Viral gastroenteritlere bağlı salgınlar Türkiye ve Dünyada Güncel Durum

Dr.Gülay KORUKLUOĞLU

Türkiye Halk Sağlığı Kurumu

Tanımlar

Salgın

Belirli bir yer (veya populasyonda) ve zamanda, beklenenin üzerinde vakanın görülmesidir.

Salgın Kontrolü

Etkin bir salgın kontrolü aşağıda belirtilen basamakların tamamlanmasıyla sağlanır:

- Şüpheli vakaların bildirilmesi
- Hızlı epidemiyolojik inceleme
- Hızlı laboratuvar doğrulaması
- Etkin kontrol önlemlerinin alınması

• Ülkemizde Akut Bağırsak Enfeksiyonu sürveyansı ve mevcut durum....

AKUT BARSAK ENFEKSİYONLARI SÜRVEYANSI

- 2005 yılında mayıs-ekim ayları arasında haftalık sürveyans başlatılmış;
- 2010 yılında tüm yıl, tüm Türkiye'de, günlük sürveyansa geçilmiştir.
- Sürveyansa yıl içinde ara verilmeden,12 ay sürveyansa devam edilmektedir.
- Programın başarısı başta Belediyeler olmak üzere sektörler arası işbirliğine dayanır.
- TSİM(Temel Sağlık İstatistikleri Modülü) üzerinden verilerin günlük takibi yapılmaktadır.

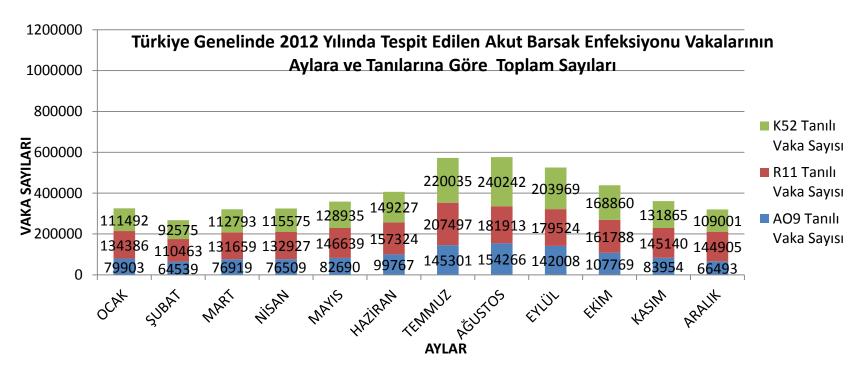
TSİM EKRAN GÖRÜNTÜSÜ

AKUT BARSAK ENFEKSİYONLARI	Tarih	
	0-59 AYLIK	
A09; enfeksiyoz kaynaklı olduğu tahmin edilen diyare ve gastro enteritler	5 YAŞ VE ÜZERİ	
	TOPLAM	
	0-59 AYLIK	
R11; bulantı, kusma	5 YAŞ VE ÜZERİ	
	TOPLAM	
	0-59 AYLIK	
K52; enfektif olmayan diğer gastroenterit ve kolit	5 YAŞ VE ÜZERİ	
	TOPLAM	
GAİTA KÜLTÜRÜ SAYISI		
VİBRİO CHOLERAE (A00)		
SALMONELLA SP. (A02)		
SHİGELLA SP. (A03)		
ENTEROHEMORAJÍK E. COLÍ (A04.3)		
CAMPYLOBACTER (A04.5)		
PARAZİT İNCELEME		
TESPİT EDİLEN ENTAMOEBA HYSTOLİTİCA (A06)		
TESPİT EDİLEN CRYPTOSPORİDİUM (A07.2)		
VİRAL ETKEN İNCELEME		
ROTA VİRUS (A08.0)		
NORO VİRUS (A08.1)		
ADENO VİRUS (A08.2)		
HEPATİT A (B15)		

ABE(AKUT BARSAK ENFEKSİYONU) 2012

(OCAK	ŞUBAT	MART	NİSAN	MAYIS	HAZİRAN	TEMMUZ	AĞUSTOS	EYLÜL	EKİM	KASIM	ARALIK
AO9												
Tanılı Vaka												
Sayısı 7	79903	64539	76919	76509	82690	99767	145301	154266	142008	107769	83954	66493
R11 Tanılı Vaka Sayısı 1	134386	110463	131659	132927	146639	157324	207497	181913	179524	161788	145140	144905
K52 Tanılı Vaka Sayısı 1	11492	92575	112793	115575	128935	149227	220035	240242	203969	168860	131865	109001

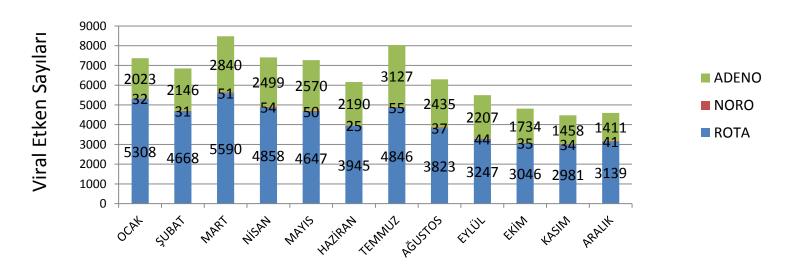

ABE(AKUT BARSAK ENFEKSİYONU)2012VİRAL ETKEN İNCELEMELERİNİN AYLARA DAĞILIMI

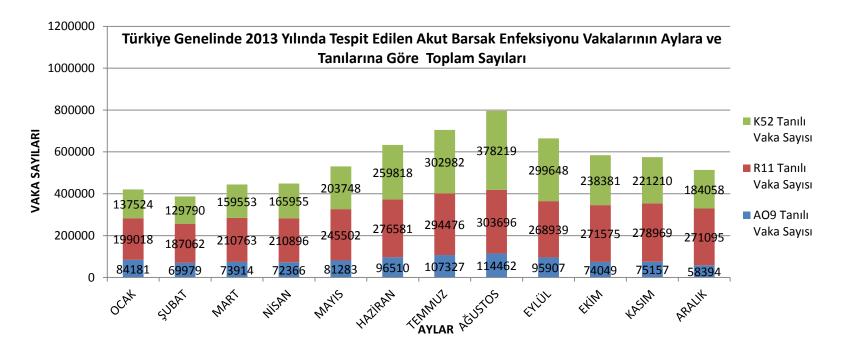
	OCAK	ŞUBAT	MART	NİSAN	MAYIS	HAZİRAN	TEMMUZ	AĞUSTOS	EYLÜL	EKİM	KASIM	ARALIK
ROTA	5308	4668	5590	4858	4647	3945	4846	3823	3247	3046	2981	3139
NORO	32	31	51	54	50	25	55	37	44	35	34	41
ADENO	2023	2146	2840	2499	2570	2190	3127	2435	2207	1734	1458	1411

Türkiye'de 2012 Yılında Tespit Edilen Akut Barsak Enfeksiyonu

ABE(AKUT BARSAK ENFEKSİYONU) 2013

	OCAK	ŞUBAT	MART	NİSAN	MAYIS	HAZİRAN	TEMMUZ	AĞUSTOS	EYLÜL	EKİM	KASIM	ARALIK
AO9	84181	69979	73914	72366	81283	96510	107327	114462	95907	74049	75157	58394
Tanılı Vaka		03373	73311	72300	01203	30310	107527	111102	33307	7 10 13	73137	30331
Sayısı												
R11 Tanılı	199018	187062	210763	210896	245502	276581	294476	303696	268939	271575	278969	271095
Vaka Sayısı												
K52 Tanılı	137524	129790	159553	165955	203748	259818	302982	378219	299648	238381	221210	184058
Vaka Sayısı												

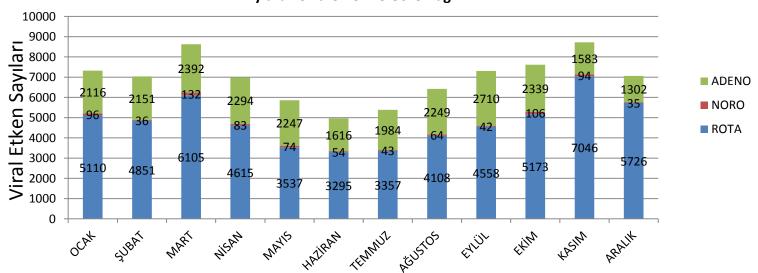

ABE(AKUT BARSAK ENFEKSİYONU) 2013 VİRAL ETKEN İNCELEMELERİNİN AYLARA DAĞILIMI

	OCAK	ŞUBAT	MART	NİSAN	MAYIS	HAZİRAN	TEMMUZ	AĞUSTOS	EYLÜL	EKİM	KASIM	ARALIK
ROTA	5110	4851	6105	4615	3537	3295	3357	4108	4558	5173	7046	5726
NORO	96	36	132	83	74	54	43	64	42	106	94	35
ADENO	2116	2151	2392	2294	2247	1616	1984	2249	2710	2339	1583	1302

Türkiye'de 2013 Yılında Tespit Edilen Akut Barsak Enfeksiyonu Vakalarında Tespit Edilen Viral Etken Sayılarının Aylara ve Etkenlerine Göre Dağılımı

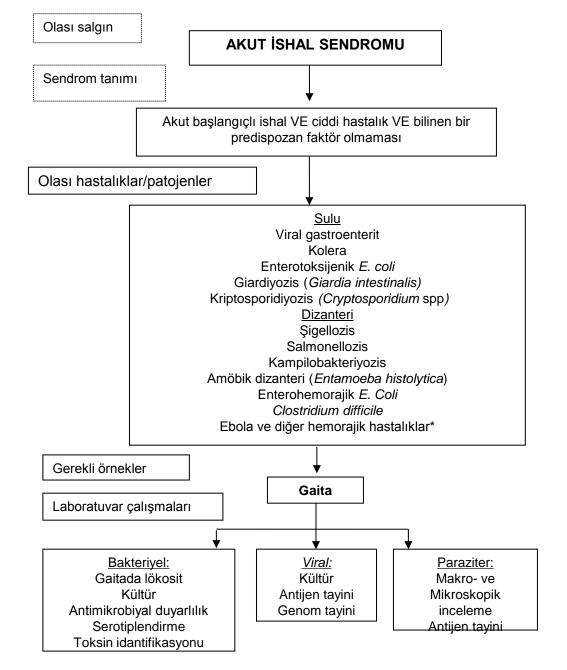

SU VE BESİN KAYNAKLI SALGINLAR

- Hedefe Yönelik Stratejiler Nelerdir?
- Temiz su ve temiz gıdaya erişime ilişkin çalışmalara ağırlık verilecek,
- Yerel yönetimler başta olmak üzere sektörler arası işbirliği güçlendirilecektir.
- Laboratuvara dayalı sürveyans güçlendirilerek vakaların erken tespiti ve salgınların önlenmesi sağlanacak,

• Laboratuvara dayalı surveyans...

8.Ulusal Moleküler ve Tanısal Mikrobiyoloji Kongresi,Ankara

2009-11

2012-14

- İncelenen örnek sayısı:561
- Viral ajanlar yönünden pozitiflik oranı : %23.7
- Pozitif örneklerin etkene göre dağılımı:

➤ Noro(GI+GII): %57

➤ Rota: %18

➤ Adeno: %6

> Astro: %4

Çoklu ajan: %15

İncelenen örnek sayısı:1847

 Viral ajanlar yönünden pozitiflik oranı : %27.4

 Pozitif örneklerin etkene göre dağılımı:

➤ Noro virüs: %58

GI: %28.5 GII:%71.5

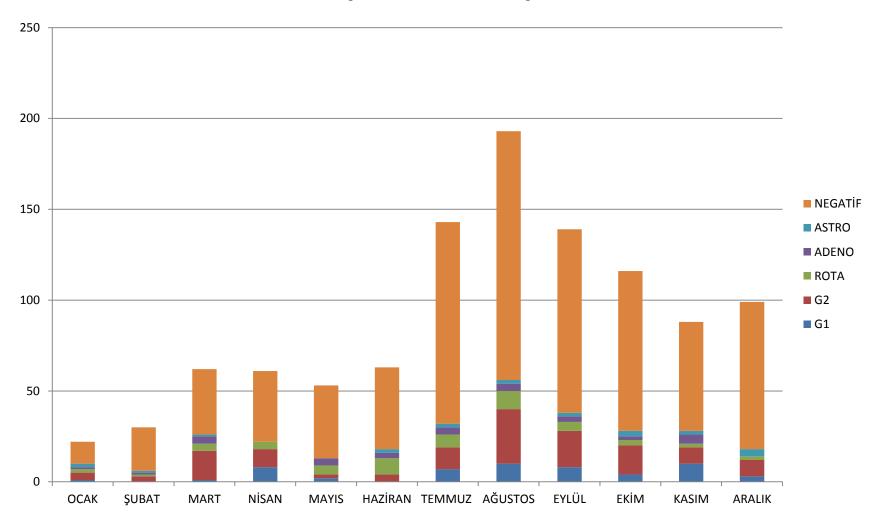
➢ Rota:
% 18

> Adeno: %10

➤ Astro %7

Çoklu ajan: %7

Salgınlarda izole edilen etkenlerin aylara göre dağılımı (2012-2014)

Gerek örnek sayısında, gerekse pozitiflik oranındaki artış, salgın ve örnek yönetimi algoritmasının artan oranda kullanılmaya başlanması ve hasta seçimi/doğru zamanda uygun örnek alınması konusunda sağlık çalışanlarının deneyim kazanması nedeniyle olabileceği düşüncesindeyiz.

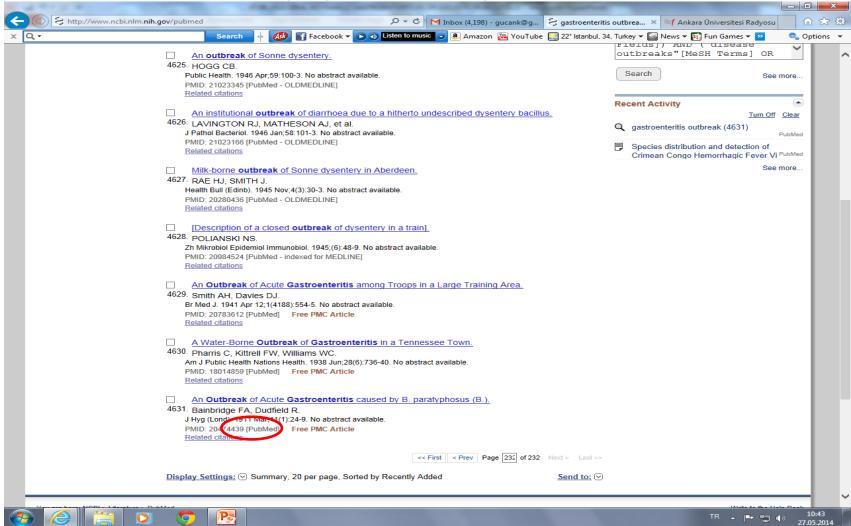
Ancak yine de bu sayıların yeterli olmadığı ve laboratuvara dayalı sürveyansın güçlendirilmesi için daha çok çalışma yapılması gerektiği de açıktır.

 Olası gastroenterit etkenlerinin tanısının hızlı ve doğru olarak yapılması etkin tedavi olanağı sağlayacak, ülkemiz gibi yanlış antibiyotik kullanımının yaygın olduğu bir ülkede gereksiz antibiyotik kullanımını engelleyecek ayrıca antimikrobiyal tedavi gerektiren durumlarda doğru antibiyotik seçimi için yol gösterici olacaktır.

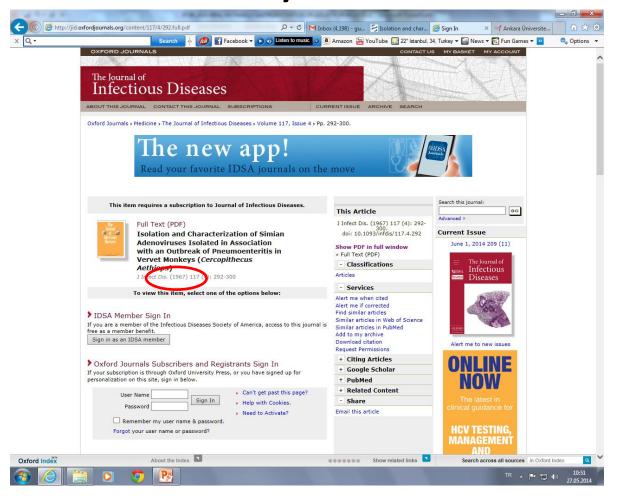
Kontrol önlemlerinin alınması ile akut gastroenterit salgınlarını önlemek böylece hastalığa bağlı sağlık harcamalarını azaltarak ve işgücü kaybını önleyerek hastalık yükünü azaltmak mümkün olmaktadır.

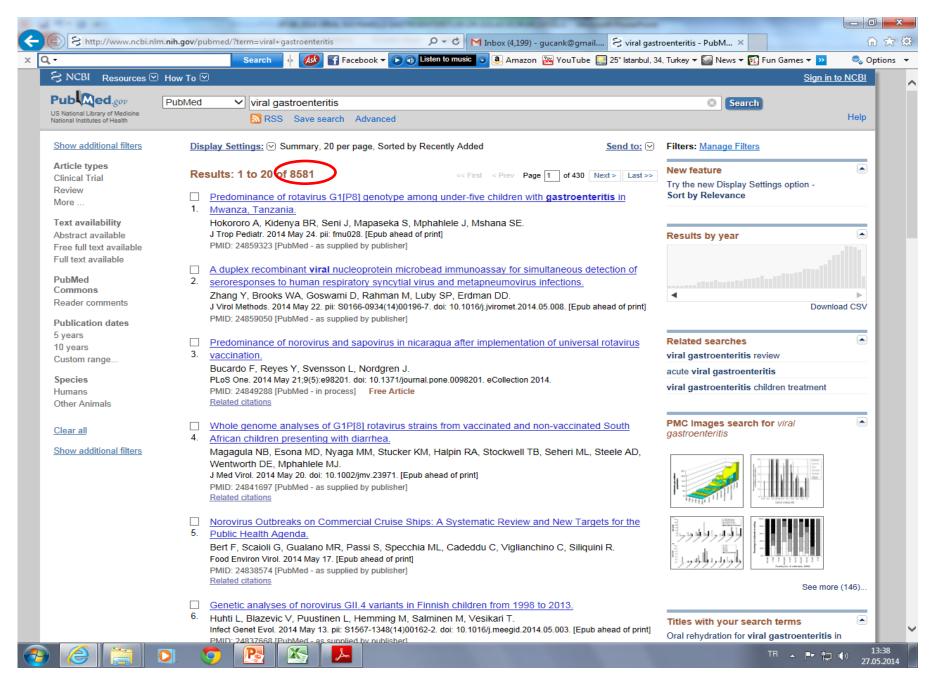
Dünyada Güncel Durum...

ABE salgınları ile ilgili 4631 yayın... ilk yayın 1911 yılından..

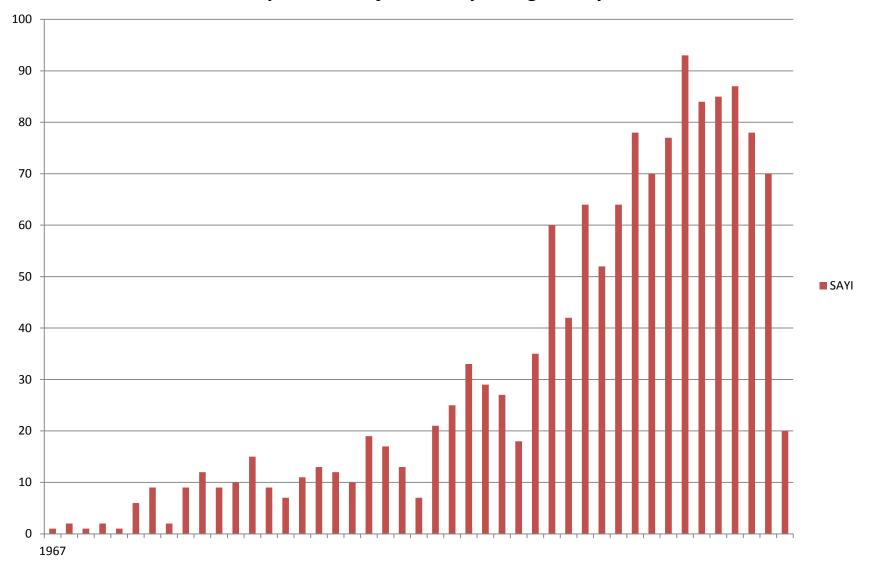
Viral kaynaklı ilk salgın araştırması 1967 yılından...

- 1970'li yıllardan önce gastroenterit ataklarının %80' inin etyolojik tanısı yapılamamaktaydı. Ancak özellikle son yıllarda tanısal mikrobiyoloji alanında ortaya çıkan yeni yöntemler gastroenterit salgınlarının etyolojisinin tanımlanmasında, herbir ajanın oynadığı rolün belirlenmesinde, farklı geçiş yollarının saptanmasında ve kontrol yöntemlerinin belirlenmesinde ciddi kazanımlar sağlanmasına neden olmuştur.
- Tanısal kapasitedeki bu artışa bağlı olarak dünyada yapılan salgın incelemelerinin sayısı giderek artmış ve enfeksiyöz ishallerde virüslerin % 30-70'lere varan oranlarla ilk sırayı aldıkları bildirmiştir.

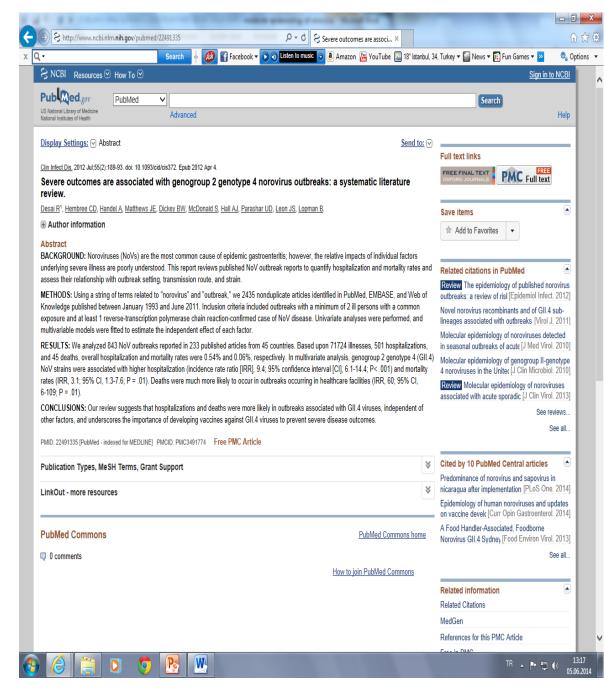
Yayınlanan araştımaların yıllara göre sayısı

Ozellikle son yıllarda moleküler yöntemlerin yaygınlaşması nedeniyle tüm dünyadan bildirilen gastroenterit etkeni olarak viral etyolojik ajanlara ait araştırmaların sayısında ciddi bir artış görülmektedir. Dünya genelinde yapılan araştırmalar incelendiğinde, noro virüs ve rota virüs, en sık karşılaşılan enterit etkenleri olarak karşımıza çıkmaktadır ve her iki etkenle ilgili araştırmaların sayısı da giderek artmaktadır.

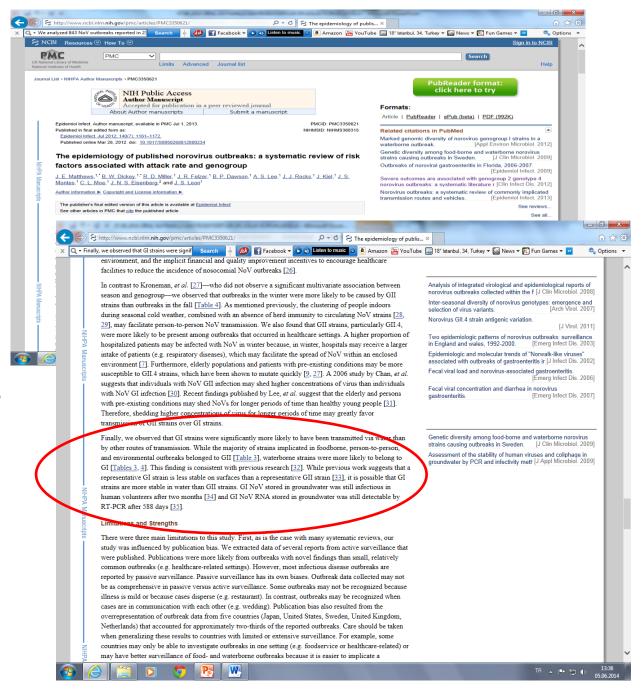
Ocak 1993 - Haziran2011 tarihleri arasında yapılan 2435 çalışma değerlendirilmiş ve 45 ülkeden toplam 843 salgının analizi yapılmış ve sonuç olarak; norovirus enfeksiyonu nedeniyle

- 71.724 hasta, 501 hospitalizasyon ve 45 ölüm
- GII.4 genogrubunun daha yüksek oranda hospitalizasyona ve mortaliteye neden olduğu belirlenmiş.

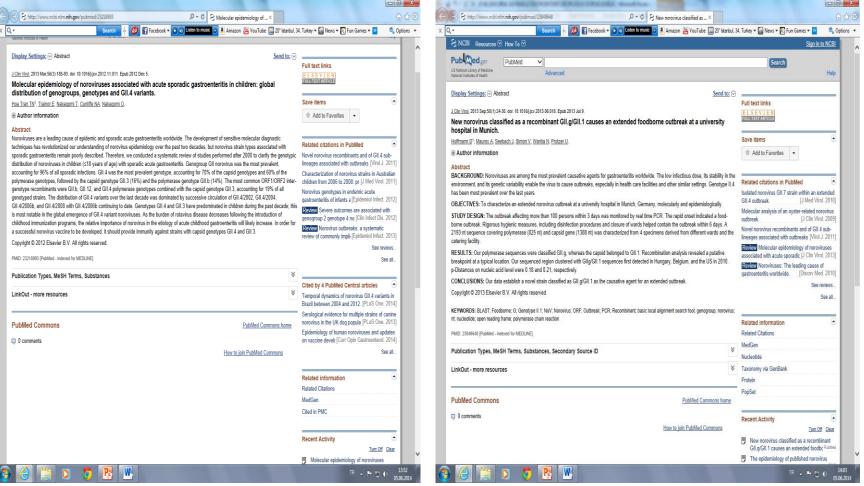
Aynı grup tarafından yapılan ve norovirus kaynaklı 902 salgının epidemiyolojik analizinde ;

- Su kaynaklı salgınların çoğunlukla genogrup GI,
- Gıda kaynaklı ve insandan insana temas yoluyla gelişen salgınların ise daha çok genogrup GII ile meydana geldiği saptanmış..
- Bu durum genogrup GI'in genogrup GII'ye oranla yüzeylerde daha az stabil olması ancak suda uzun süre stabil olarak bulunması ile açıklanmış. Gönüllülerle yapılan bir çalışmada GI'in yeraltı sularında 2 ay süreyle enfeksiyöz olduğu ve 588 güne kadar GI-RNA'nın RT-PCR ile pozitif bulunabildiği gösterilmiş...

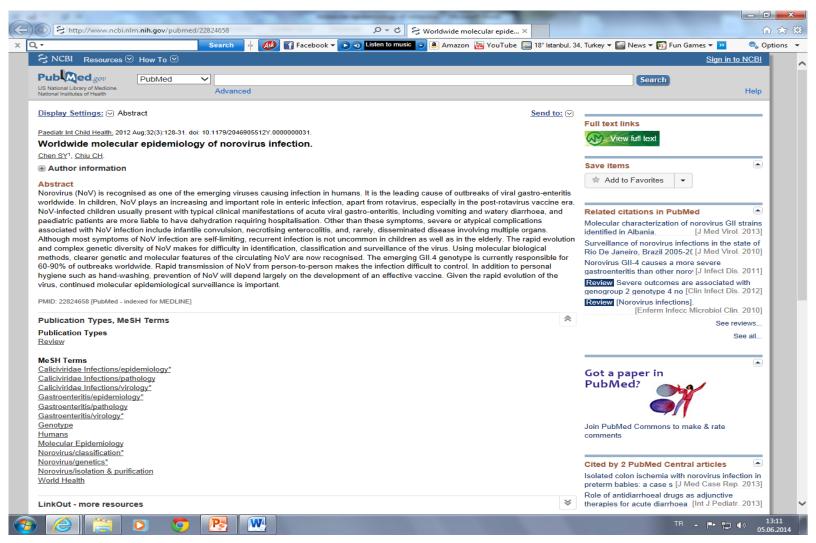

Çin de yapılan başka bir araştırmada genotip GII.4 ile birlikte GII.3 de çocuklarda predominant olarak bulunmuştur. Geliştirilecek olan norovirus aşısının mutlaka bu iki kapsid proteinine karşı immunizasyon sağlaması gerektiği vurgulanmıştır.

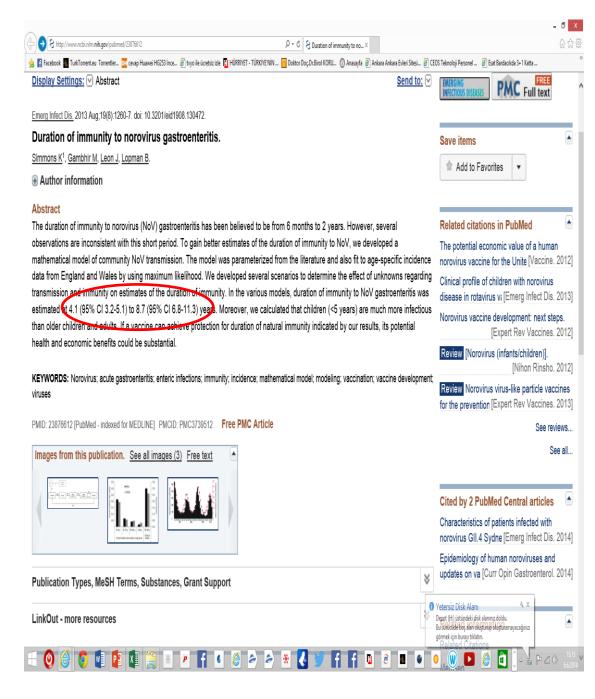
Almanya'da yapılan gıda kaynaklı başka bir araştırmada da genogrup GII varyantları tanımlanmıştır; GII.g/GII.1

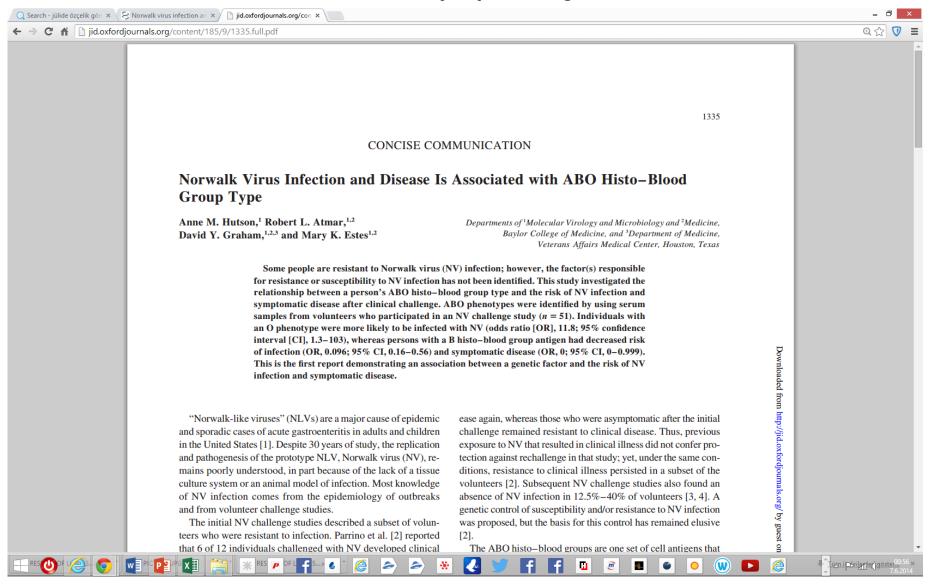
Norovirus enfeksiyonları özellikle çocukluk çağında rota virus aşılama programlarında sonra artan bir enfeksiyon yüküne neden olmaktadır

NoV e karşı oluşan bağışıklık süresini araştırmak için yapılan bir çalışmada bu sürenin 4.1 ile 8.7 yıl arasında değiştiği ayrıca 5 yaş altı çocukların daha büyük yaş gruplarına göre daha fazla enfeksiyöz olduğu belirlenmiş..

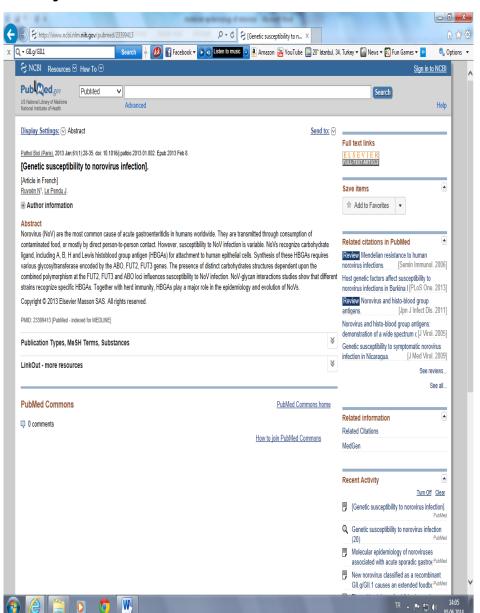
Genetik duyarlılıkla ilgili ilk çalışma 2002 yılında ABD'de yapılmıştır.

Genetik duyarlılık

Son olarak 2013 yılında Fransa'da yapılmış bir çalışma göstermiştir ki norovirusun karbonhidrat ligandları tanıması sonucunda insan epitelyal hücrelerine bağlanmasında A,B,H ve Lewis kan grubu antijenleri rol oynamaktadır. NoV'un farklı suşlarının spesifik kan grubu antijenlerini tanıdığı gösterilmiştir.

Bu durum NoV enfeksiyonlarının epidemiyolojisinde anahtar rol oynayacaktır.

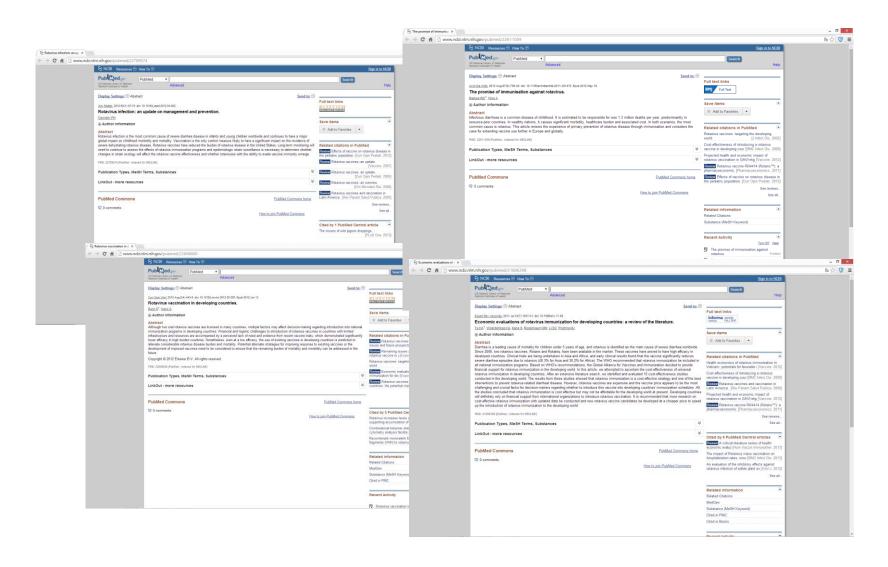
Hastalık yükü

2014 yılında ABD'de yayınlanan bir araştırmada NGE, RGE ve tüm AGE lerin neden olduğu mali tablonun(hastaneye yatış, hastanede kalma süresinin uzaması, tedavi vb.) 3.88 milyar dolar olduğu ve bu kaynağın enfeksiyon koruma programları için araştırmalarda kullanılmasının halk sağlığına sağlayacağı olumlu katkıya dikkat çekilmiştir..

Rotavirüs enfeksiyonlarının özellikle çocukluk çağı ishallerinin ve ishale bağlı ölüm nedenleri arasında ilk sırayı aldığı düşünüldüğünde bu konuda yapılan araştırmaların değeri artmaktadır. Bu konudaki en önemli gelişme ise rotavirüse karşı elde edilen aşıdır ve dünya genelinde bu aşıyla hastalık yükünde ve ölüm oranında ciddi bir düşüş sağlanmıştır. Ancak aşının maliyetinin yüksek olması ve bu nedenle az gelişmiş ülkelerde aşılama programlarının başlatılamamış olması aşıya ulaşılabilirlik konusundaki tartışmaları da beraberinde getirmiştir.

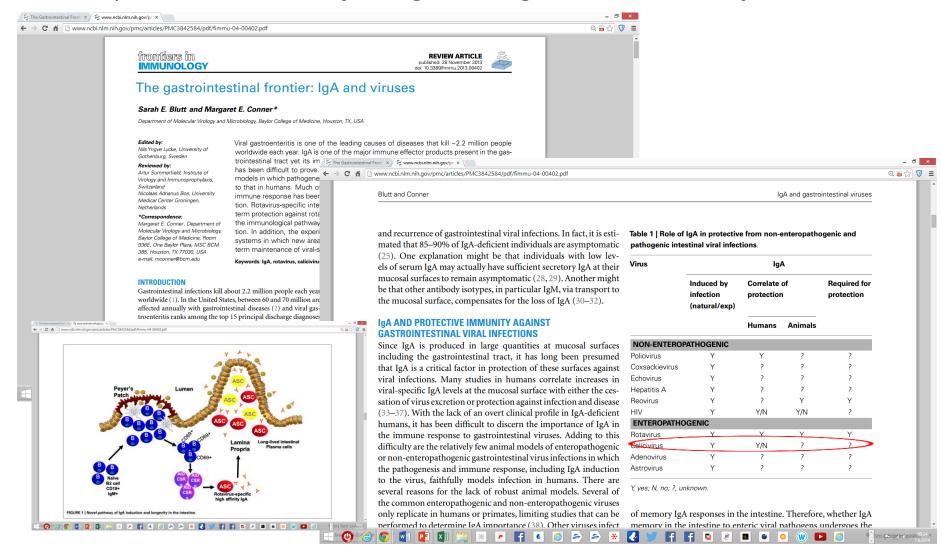
Bu konuda yapılan araştırmaların sayısı her geçen yıl artmaktadır.

Ancak Fransa'da yapılan bir yayında tüm dünyada maliyet/ etkinlik analizi yapan 68 araştırma incelenmiş, her iki aşı da gelişmekte olan ülkelerde maliyet etkin bulunurken gelişmiş ülkelerde toplumsal bağışıklık ve gelişmişlik düzeyiyle artan hayat kalitesi gibi etkenlerden bağımsız olarak kesin bir maliyet etkinlik analizinin yapılamayacağını ortaya koymuştur.

Ayrıca son dönemlerde yapılan immünolojik araştırmalar, rotavirüsün uzun dönem koruyuculuk sağlayan spesifik intestinal IgA salgılanmasına neden olduğunu ve bu durumun diğer virüs spesifik IgA çalışmaları için bir model oluşturabileceğini belirtmektedir. Bu da oral yoldan kullanılabilecek ve maliyeti daha ucuz olan aşıların gündeme gelmesine temel oluşturacaktır.

Ancak tüm bu araştırmalara rağmen yine de her iki ajanla ve diğerleriyle ilgili olarak salgınlarda ölüm oranlarının ve dünya genelinde hastalık yükünün azaltılması için araştırmaların artarak devam etmesi gerekmektedir.

Teşekkürler...

Viroloji Laboratuvarı

- Tunca Atak
- Hülya Karademirtok
- Nilgün Gökalp
- Songül Özen
- Fatma Bayrakdar
- Ve tüm çalışma arkadaşlarıma....

İl Halk Sağlığı Müdürlükleri personeli Bulaşıcı Hastalıklar Daire Başkanlığı

SABRINIZ İÇİN TEŞEKKÜRLER...